

ภูมิหลังของการวิจัย

การจัดการนิเทศการศึกษาของประเทศไทยนั้น แบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

1. ระยะก่อนจัดการศึกษาที่เป็นระบบ (ก่อนปี พ.ศ.2430)

การนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสและคณะสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งปกครองพระภิกษุสงฆ์ในวัด ทำหน้าที่ควบคุมและแนะนำเฉพาะในวัดของตน

ในราชสำนักพระเจ้าแผ่นดินหรือเจ้านายชั้นสูง เป็นผู้ตรวจควบคุมดูแลและแนะนำช่วยเหลือ

2. ระยะ พ.ศ.2430 - 2493

ในปี พ.ศ.2430 ตั้งกรมศึกษาธิการ และในปี พ.ศ. 2435 ยกฐานะเป็นกระทรวงธรรมการ การนิเทศการศึกษายังเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส และมีสารวัตรศึกษา มีนายตรวจแขวง ข้าหลวงธรรมการซึ่งเป็นครูประกาศนียบัตร กรมการศึกษาประกอบด้วยเจ้าอธิการวัด กำนันตำบล และนายแพทย์ประจำตำบล ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจเกณฑ์เด็กเข้าเรียน ควบคุมโรงเรียน แนะนำช่วยเหลือ และจับผิดหากความดีความเลื่อมของครู ในระยะหลังปี พ.ศ.2475 มีการจัดให้มีการอบรมครูด้วย จะเห็นว่าการนิเทศในระยะนี้มีแต่การตรวจควบคุมแนะนำช่วยเหลือและดูแล การสอนของครู

3. ระยะ พ.ศ.2494 เป็นต้นมา

การนิเทศการศึกษาเริ่มจัดเป็นระบบ มีหน่วยงานซึ่งเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการในกรมต่าง ๆ ในระยะแรก มีผู้ตรวจการประถมศึกษาทำหน้าที่ดูแลตรวจตราโรงเรียนและ

มาเลิกในปี พ.ศ.2497 และมีศึกษาธิการอำเภอ และศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่ควบคุมงาน
 ธุรการและวิชาการ ต่อมางานนิเทศเริ่มมีแบบแผนมากขึ้น ตามกรมต่าง ๆ ก็เกิดมีหน่วยงาน
 ศึกษาในเทศกขึ้นรับผิดชอบงานโดยตรง ซึ่งมีงานหลักอยู่ 4 ประการคือ

1. การนิเทศ
2. การจัดประชุมอบรม
3. การผลิตเอกสารและอุปกรณ์
4. การวิจัย¹

สำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการนิเทศการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาโดยตรงนั้น
 มีประวัติความเป็นมาดังนี้คือ

1. ในปี พ.ศ.2495 กรมวิสามัญศึกษา (ต่อมาเปลี่ยนเป็นกรมสามัญศึกษา) ได้
 ตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จึงได้มีการ
 อบรมครูเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ และปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เรียกการ
 อบรมครั้งนี้ว่า การอบรมศึกษานิเทศก์ ขึ้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2495 ที่โรงเรียนสวนสุนันทา
 วิทยาลัย และต่อมาในปี 2496 ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ก็ได้รับการกำหนดและแต่งตั้งเป็นทางการ
 ขึ้นประจำกรมวิสามัญศึกษา²

2. ในปี พ.ศ.2497 กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้จัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ภาษา
 อังกฤษขึ้นในกรมวิสามัญศึกษาอีกหน่วยหนึ่ง เพื่อปรับปรุงทางด้านการสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะ

¹ นพพงษ์ บุญจิตราคุศลย์, "การนิเทศการศึกษา", เอกสารประกอบคำบรรยายใน
ชั้นเรียนวิชาหลักนิเทศการสอน (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคต้นปีการศึกษา 2519),
 หน้า 2, (อัครสำเนา).

² วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร, กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และ สุพิชญา ธีระกุล,
การนิเทศการศึกษา (สมุทรปราการ : ภูมิรัฐการพิมพ์และโฆษณา, 2520), หน้า 7.

เมื่อกองการฝึกหัดครู ได้ยกฐานะขึ้นเป็นกรมการฝึกหัดครู หน่วยงานนิเทศก์ที่รับผิดชอบทางด้าน การฝึกหัดครูของกรมวิสามัญศึกษาก็โอนมา เป็นหน่วยงานนิเทศก์กรมการฝึกหัดครู หน่วยงานนิเทศก์ ภาษาอังกฤษก็เปลี่ยนชื่อเป็น หน่วยงานนิเทศก์กรมวิสามัญศึกษา

3. ในปี พ.ศ.2515 ได้มีการยุบรวมกรมสามัญศึกษากับกรมวิสามัญศึกษามาเป็นกรม เดียวกัน เรียกว่า กรมสามัญศึกษา หน่วยงานนิเทศก์ก็รวมเป็นหน่วยเดียวกัน เรียกว่า หน่วย ศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา และในปีเดียวกันนี้ฐานะของหน่วยงานนิเทศก์กรมสามัญศึกษาก็มี ฐานะเป็นกองในกรมเช่นเดียวกัน โดยไม่เป็นหน่วยงานช่วยเหมือนที่ผ่านมา แต่ยังเรียกว่า หน่วยศึกษานิเทศก์¹

ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา พ.ศ.2519 ได้วางระเบียบการบริหารงานของหน่วยงานนิเทศก์ไว้ดังนี้คือ

หน่วยงานนิเทศก์ ประกอบด้วย

1. ศึกษานิเทศก์กรม
2. ศึกษานิเทศก์เขต
3. ศึกษานิเทศก์จังหวัด

ศึกษานิเทศก์กรมประกอบด้วย

1. ฝ่ายนิเทศการสอนการศึกษา ก่อนเกณฑ์บังคับและการศึกษาพิเศษ มี 4 งานคือ
 - 1.1 งานอนุบาลศึกษา และศูนย์เด็กปฐมวัย
 - 1.2 งานการศึกษาเด็กพิการ
 - 1.3 งานการศึกษาเด็กชาวเขา หรือเด็กชนกลุ่มน้อย
 - 1.4 งานการศึกษาสงเคราะห์

¹วิรุฐ จิตต์นิวงาม, "พัฒนาการของกรมการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา- วิทยาลัย, 2515), หน้าหกคยอ.

2. ฝ่ายนิเทศการสอนประถมศึกษา มี 4 กลุ่มคือ
 - 2.1 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - 2.2 กลุ่มทักษะ
 - 2.3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
 - 2.4 กลุ่มสร้างเสริมการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
3. ฝ่ายนิเทศการสอนมัธยมศึกษา มี 13 ภาควิชาคือ
 - 3.1 ภาควิชาภาษาไทย
 - 3.2 ภาควิชาสังคมศึกษา
 - 3.3 ภาควิชาวิทยาศาสตร์
 - 3.4 ภาควิชาคณิตศาสตร์
 - 3.5 ภาควิชาพลานามัย
 - 3.6 ภาควิชาภาษาอังกฤษ
 - 3.7 ภาควิชาภาษาต่างประเทศที่สอง
 - 3.8 ภาควิชาศิลปศึกษาและดนตรีศึกษา
 - 3.9 ภาควิชาเกษตรกรรม
 - 3.10 ภาควิชาคหกรรมศาสตร์
 - 3.11 ภาควิชาธุรกิจศึกษา
 - 3.12 ภาควิชาอุตสาหกรรมศึกษา
 - 3.13 ภาควิชาบรรณารักษ์ศาสตร์

หากมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่เมื่อใด ฝ่ายนิเทศการสอนมัธยมจะเปลี่ยนแปลงภาควิชาให้สอดคล้องกับโครงสร้าง และลักษณะของหลักสูตรใหม่นั้น หรือปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

4. ฝ่ายนิเทศการสอนการศึกษานอกโรงเรียน มี 3 งานคือ
 - 4.1 งานพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน

4.2 งานฝึกอบรมและนิเทศการสอน

4.3 งานโครงการพิเศษ

5. ฝ่ายนิเทศการบริหารมี 3 งานคือ

5.1 งานบริหารโรงเรียนอนุบาล

5.2 งานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

5.3 งานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

6. งานวิจัยและบริการการศึกษามี 5 งานคือ

6.1 งานวิจัย

6.2 งานวัดผลการศึกษา

6.3 งานแนะแนว

6.4 งานห้องสมุด

6.5 งานนวัตกรรมการและสื่อทัศนศึกษา

7. ฝ่ายแผนงานและประเมินผลมี 3 งานคือ

7.1 งานวางแผนและประสานงาน

7.2 งานประเมินผล

7.3 งานพัฒนาบุคลากร

ศึกษานิเทศก์เขต ประกอบด้วย

1. ฝ่ายนิเทศการสอนมี 4 งานคือ

1.1 งานนิเทศการสอนมัธยมศึกษา

1.2 งานนิเทศการสอนก่อนเกิดห้องเรียนและการศึกษาพิเศษ

1.3 งานประถมศึกษา

1.4 งานศึกษานอกโรงเรียน

2. ฝ่ายนิติศาสตร์การบริหารมี 2 งานคือ
 - 2.1 งานบริหารโรงเรียนอนุบาล และการศึกษาพิเศษ
 - 2.2 งานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. ฝ่ายวิจัยและบริการการศึกษามี 5 งานคือ
 - 3.1 งานวิจัย
 - 3.2 งานประถมศึกษา
 - 3.3 งานแนะแนว
 - 3.4 งานห้องสมุด
 - 3.5 งานนวัตกรรม และโสตทัศนศึกษา

ศึกษานิเทศก์จังหวัด ประกอบด้วย

1. ฝ่ายนิเทศการสอนมี 3 งานคือ
 - 1.1 งานนิเทศการสอนประถมศึกษา
 - 1.2 งานนิเทศการสอนการศึกษานอกโรงเรียน
 - 1.3 งานมัธยมศึกษา
2. ฝ่ายนิติศาสตร์การบริหารมี 2 งานคือ
 - 2.1 งานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
 - 2.2 งานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน
3. ฝ่ายวิจัยและบริการการศึกษามี 2 งานคือ
 - 3.1 งานวัดผลการศึกษา
 - 3.2 งานนวัตกรรม และโสตทัศนศึกษา¹

¹ วิจิตร (ธีระกุล) วรุตมางกูร, กาญจนา ศรีกาพิสินธุ์ และ สุพิชญา ธีระกุล, การนิเทศการศึกษา (สมุทรปราการ : บริษัทการพิมพ์และโฆษณา, 2520), หน้า 8-10.

ในปัจจุบันนี้ งานนิเทศการศึกษามีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เพราะในการจัดการศึกษาในประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาต่าง ๆ หลายประการ ซึ่ง กร.สายหยุด จำปาทอง ได้จำแนกไว้ดังนี้คือ

1. จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การที่นักเรียนมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากในแต่ละชั้นย่อมต้องทำให้ครูประสบปัญหาในด้านการสอนมากขึ้น เพราะว่ามีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน สติปัญญาต่างกัน แนวการเรียนการสอน และวิธีสอนหลายอย่างหลายแบบ จึงมีความจำเป็นเพิ่มขึ้นเพื่อความเหมาะสมแก่เด็กแต่ละกลุ่มหรือแต่ละคน
2. ความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ไม่มียุคไหนที่เหมือนกับยุคนี้ที่ได้มีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นในสาขาวิชาต่าง ๆ ครูจำเป็นจะต้องมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ
3. แนวความคิดและแนวการเรียนการสอนใหม่ ๆ เกิดขึ้นในระยะยี่สิบปีที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า แนวความคิดและแนวการเรียนการสอนเกิดขึ้นหลายอย่าง อาทิเช่น การจัดสอนโดยไม่มีชั้น การสอนโดยใช้ครูเป็นคณะเป็นต้น
4. จำนวนครูใหม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการขยายการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทุกระดับ จำนวนครูใหม่ที่เพิ่งสำเร็จจากสถาบันฝึกหัดครูหรือครูช่วยสอน ยังไม่มีประสิทธิภาพในการสอนที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นผลดีเท่าที่ควร
5. จำนวนครูที่ขาดวุฒิยังมีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะโรงเรียนในชนบท และโรงเรียนราษฎร์ ยังมีครูเก่าที่มีพื้นฐานวิชาสามัญอยู่เป็นจำนวนมากและไม่สนใจที่จะเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาครู
6. การเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายของการศึกษา ยังมีครูอยู่เป็นจำนวนมากที่เข้าใจว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาของเด็ก คือ สอนให้เด็กมีความรู้เพื่อสอบไล่ได้ จุดมุ่งหมายอื่น ๆ อาทิเช่น สอนให้เด็กเป็นผู้ที่มีความคิดเป็นของตนเอง เป็นผู้ที่มีศีลธรรมจรรยา หรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ในสังคม มีความสำคัญไม่น้อย¹

¹วิจิตร (ธีระกุล) วุฒิบางกูร, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และสุพิชญา ธีระกุล, การนิเทศการศึกษา หน้า 13-14.

นอกจากจะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการจัดการศึกษา ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในปัจจุบันนี้ ก็ยังมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายและแนวทางการศึกษาในระดับต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการที่สภาการศึกษาแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่า แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2503 และแผนการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 2 พุทธศักราช 2512 ไม่อาจสนองความต้องการอันจำเป็นของสังคมไทยในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ ให้สนองความต้องการและการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน¹ จึงได้มีการประกาศให้ใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ซึ่งได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

"การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพ ที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจ และรู้จักเลือกอาชีพที่เป็น ประโยชน์แก่ตนเองและสังคม"

การศึกษาในระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ มัธยมศึกษาตอนต้น และ มัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ 3 ปี ในตอนต้นพึงให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการและวิชาชีพตามความถนัด และความสนใจอย่างกว้างขวาง ในตอนปลายจึงให้ผู้เรียนได้เน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป²

ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการมัธยมศึกษาในช่วง 5 ปีของแผน จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาจะเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น 1,610,914 คน เป็นการเพิ่มในภาครัฐบาล 1,364,459 คน หรือร้อยละ 34.0 ต่อปี และในภาคเอกชน 246,455 คน หรือร้อยละ 14.3 ต่อปี

¹"ประกาศให้ใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520", ราชกิจจานุเบกษา 94(12 เมษายน 2520), หน้า 337.

²ทองเทียน พิศาลบุตร, ประวัติการศึกษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และท่าปากเจริญผล, 2520), หน้า 122.

การที่จำนวนนักเรียนมัธยมเพิ่มขึ้นมากเช่นนี้ก็เพราะเปลี่ยนระบบโรงเรียน จึงทำให้
 ชั้นในระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นอีก 1 ชั้นเรียน ประกอบกับความต้องการของสังคมที่จะให้เด็กได้เรียน
 ในระดับมัธยมศึกษาที่สูงมาก

เป้าหมายของการพัฒนาการมัธยมศึกษาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การปรับปรุงโครงสร้าง
 เนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดหลักสูตรให้กว้างมีสายเกี่ยว มีวิชาบังคับ
 เฉพาะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคมไทยร่วมกัน เปิดโอกาสให้วิชาเลือกวิชาที่ที่เหมาะสม
 กับสภาพให้มาก ให้หลักสูตรมีลักษณะเบ็ดเสร็จในตัวที่จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความมั่นใจใน
 ความรู้พอที่จะประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาโรงเรียนมัธยมในส่วนภูมิภาคให้ได้มาตรฐาน
 และมีคุณภาพทัดเทียมกันทั่วประเทศ¹ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายและแนว
 ทางพัฒนาการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไว้ดังนี้คือ

1. จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาแบบไม่แยกสาย โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและ
 วิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล
2. จัดโครงสร้างของหลักสูตรให้มีลักษณะที่จบในตัวเองได้ ทั้งในระดับมัธยมต้นและ
 มัธยมปลาย
3. ปรับปรุงเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการของบุคคล
 ทั้งถิ่น และการพัฒนาประเทศ และเจืออำนวยการให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเองและให้
 คิดเป็นทำเป็น
4. เปลี่ยนระบบการวัดผล การนิเทศ ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และ
 กระจายอำนาจหน้าที่วัดผลการศึกษาไปที่โรงเรียน อีกทั้งจัดให้มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา
 ให้ได้มาตรฐาน

¹ทองเกื้อน พิศาลบุตร, ประวัติการศึกษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และ
 ทำปกเจริญผล, 2520), หน้า 130-131.

5. ขยายปริมาณและปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนมัธยมในจังหวัดต่าง ๆ ตามสภาพท้องถิ่น โดยคำนึงถึงสัดส่วนที่เสมอภาคกัน

6. จัดแบ่งเขตโรงเรียนตามเมืองใหญ่และตามท้องที่ต่าง ๆ โดยพิจารณาความเหมาะสมในลักษณะสภาพท้องถิ่นและระยะเวลาเดินทาง

7. จัดการศึกษาวิชาชีพในรูปศูนย์ฝึกอาชีพท้องถิ่น สำหรับผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาและบุคคลทั่วไปในลักษณะของการฝึกอบรมให้มีความสามารถเฉพาะในวิชาชีพ โดยเฉพาะในก้านช่างฝีมือสาขาใดสาขาหนึ่ง พอที่จะไปประกอบอาชีพที่ตนต้องการได้ โดยเน้นการฝึกและการอบรมภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี

8. ปรับปรุงวิทยาลัยอาชีวศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา โดยเปิดสอนวิชาการต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และสอนหลักสูตร โดยกำหนดระยะเวลาตามเนื้อหาของแต่ละวิชา

9. จัดเก็บค่าเล่าเรียนหรือเงินบำรุงการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาให้เหมาะสมกับการลงทุน และให้วางมาตรการช่วยเหลือผู้ยากจนในก้านต่าง ๆ ให้ได้รับการศึกษามากขึ้น¹

การจัดชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2521 มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละโรงเรียนทั่วประเทศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

2 ฉบับคือ

1.1 ฉบับที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งอาจเป็นหลักสูตรมัธยมแบบประสม

1.2 ฉบับใหม่คือ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 2521

¹ ดวงเดือน พิศาลบุตร, ประวัติการศึกษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ และท่าปกเจริญผล, 2520), หน้า 137-138.

2. ให้โรงเรียนมัธยมทุกโรงเรียนรับนักเรียนที่จบทั้งชั้น ป.7 และ ป.6 เข้าเรียนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน อาจเป็น 50 : 50 โดยประมาณ

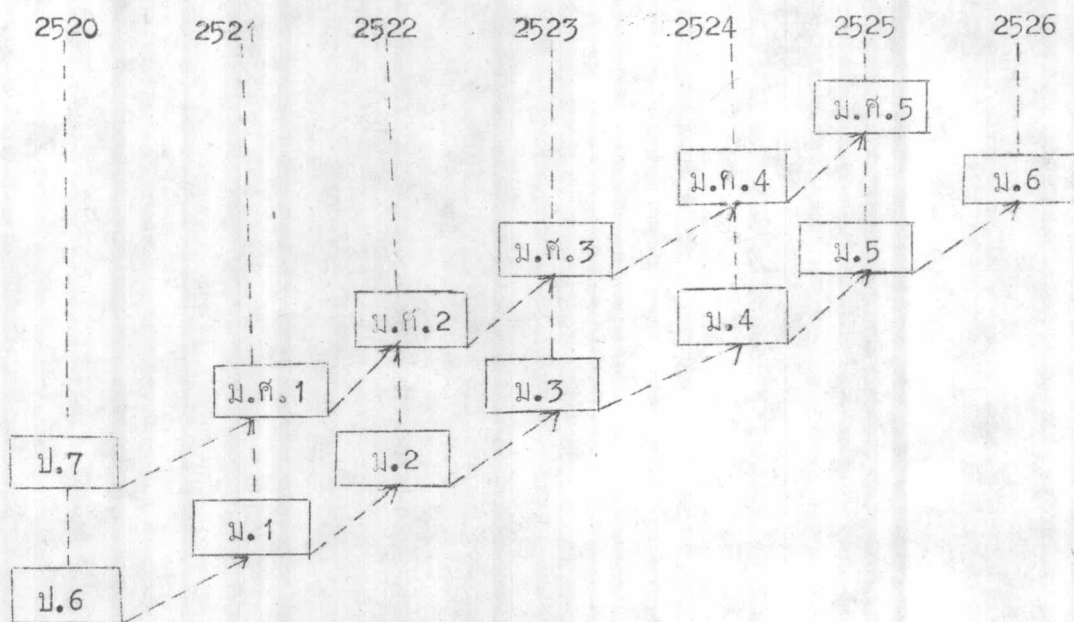
3. จัดให้นักเรียนที่จบชั้น ป.7 เรียนตามหลักสูตรที่กล่าวไว้ในข้อ 1.1 และเรียกชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มนี้ว่า ชั้น ม.ศ. ระยะเวลาเรียนทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย 5 ปี เป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ปี

4. จัดให้นักเรียนที่จบชั้น ป.6 เรียนตามหลักสูตรฉบับใหม่ที่กล่าวไว้ในข้อ 1.2 และเรียกชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มนี้ว่า ชั้น ม. ระยะเวลาเรียนทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย 6 ปี เป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี

5. นักเรียนกลุ่มใดเข้าเรียนตามหลักสูตรฉบับใด ให้เรียนตามหลักสูตรฉบับนั้นไปให้ตลอด ไปรทกฏแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิชั้นเรียน

ปีการศึกษา 2521-2526

หมายเหตุ นับแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นไป โรงเรียนประถมศึกษาจะไม่มีชั้น ป.7

6. เนื่องจากจะมีนักเรียนมาเข้าโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นจำนวนมาก คาดว่าประมาณ 1,028,090 คน แบ่งเป็น

6.1 นักเรียนที่จบชั้น ป.6 จะมาเข้าประมาณ 552,010 คน

6.2 นักเรียนที่จบชั้น ป.7 จะมาเข้าประมาณ 476,080 คน

โรงเรียนมัธยมศึกษาประมาณ 25 % อาจต้องจัดสอน 2 ผลัก

เพื่อให้เอกชนที่สนใจมีส่วนร่วมในการจัดมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จึงได้ร่วมกันพิจารณาจัดสรรจำนวนนักเรียนที่จะเข้าโรงเรียนมัธยมดังนี้

ชั้น	จำนวนนักเรียน		
	ที่คาดว่าจะมาเข้าเรียนทั้งหมด	ที่กรมสามัญศึกษาคาดว่าจะรับได้	ที่จัดสรรให้โรงเรียนราษฎร์
ม.1	552,010	408,510	143,500
ม.ศ.1	476,080	360,680	115,400

หมายเหตุ หากท้องที่ใดไม่มีโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนรัฐบาลต้องรับภาระทั้งหมด¹

¹ สำนัญศึกษา, กรม, การจัดการศึกษาในปัจจุบัน พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานกุศลพระราชทานของกรมสามัญศึกษา ณ วัดบรมวงศัศุวราาราม, อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วันเสาร์ที่ 12 พฤศจิกายน 2520, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2520), หน้า 51-53.

เพื่อที่จะแก้ปัญหาในด้านการจัดการศึกษา และเพื่อเป็นการช่วยให้การพัฒนาการศึกษา
ในระดับมัธยมศึกษา บรรลุตามความมุ่งหมายดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศ
การศึกษา ซึ่งคณะกรรมการวางแผนเพื่อการศึกษา ได้กล่าวไว้ในรายงานเกี่ยวกับ
การวางแผนเพื่อปฏิรูปการศึกษาว่า "การนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้ผล
แท้จริง จะต้องเป็นการนิเทศภายในโรงเรียนเอง"¹ การนิเทศการศึกษากภายในโรงเรียนเป็นการ
จัดการนิเทศการศึกษาโดยบุคลากรในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่
หัวหน้าสาขาวิชา และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่โรงเรียนคัดเลือกแต่งตั้งขึ้น² บุคลากรดังกล่าว
จะต้องสามารถทำการนิเทศครูในโรงเรียนได้ในรูปของการเป็นที่เลี้ยงการปฏิบัติงานในทุกขณะ
ตลอดจนการให้ความรู้เพิ่มเติม โดยถือหลักการเน้นกำลังกันปฏิบัติงานให้สำเร็จได้ด้วยดี การ
นิเทศในโรงเรียนนี้ควรขอความร่วมมือช่วยเหลือจากนอกโรงเรียนด้วย เช่น วิทยากรจากส่วน
การศึกษาท้องถิ่น หรือสถาบันฝึกหัดครู³

การนิเทศการศึกษากภายในโรงเรียน ก่อให้เกิดผลดีในการดำเนินงานของโรงเรียน
หลายประการคือ

¹ลีปนันทน์ เกตุทัต (บรรณาธิการ), "การปฏิรูปการศึกษา", ใน รายงานของ
คณะกรรมการวางแผนเพื่อปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สถาบันผู้บริหารการศึกษา
แห่งประเทศไทย, 2518), หน้า 132.

²อาคม จันทบุตร, "การนิเทศภายในโรงเรียน", ใน ผู้บริหารกับการนิเทศการ
ศึกษาและการดำเนินงานของวิชาการของโรงเรียน (เอกสารอันที่ 32/2519 ฝ่ายนิเทศ
การสอน เขตศึกษา 6 ลพบุรี), หน้า 10.

³ลีปนันทน์ เกตุทัต (บรรณาธิการ), เรื่องเก็บ หน้า 132.

1. เป็นการช่วยเหลือส่งเสริมกำลังของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษา ซึ่งมีไม่เพียงพอที่จะนิเทศการศึกษาได้ทั่วถึง
2. การนิเทศโดยบุคลากรในโรงเรียนเองนั้น ผู้นิเทศเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่มีอยู่ในโรงเรียน ย่อมมีความรู้ในปัญหาได้ดี และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดกว่าที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ
3. ผู้นิเทศภายในโรงเรียนมีความคุ้นเคยกับครูอยู่แล้ว ทำให้บรรยากาศในการนิเทศทำได้อย่างเป็นกันเอง ไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคยเหมือนกับศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารการศึกษาภายนอกโรงเรียน
4. ผู้นิเทศในโรงเรียนสามารถจะติดตามการปฏิบัติงาน หรือผลงานนิเทศได้ตลอดเวลา เพราะอยู่ใกล้ชิดกันและสามารถทำงานดำเนินไปถึงจุดหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่อง¹

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนี้มีความจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการช่วยปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ดังนั้น จึงน่าที่จะมีการศึกษาถึงวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านกระบวนการในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียน โครงการและกิจกรรมที่ปฏิบัติจริงในโรงเรียน และปัญหา และอุปสรรคของการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงระบบการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

¹ อาคม จันทสุนทร, "การนิเทศภายในโรงเรียน", ใน ผู้บริหารกับการนิเทศการศึกษาและการดำเนินงานทางวิชาการของโรงเรียน (เอกสารอันดับที่ 32/2519 ฝ่ายนิเทศการสอน เขตศึกษา 6 ลพบุรี), หน้า 10.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาดังวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาโครงการและกิจกรรมที่ปฏิบัติจริงในโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ต้องการจะศึกษาเฉพาะวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้แก่ ครู-อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตศึกษา 6 เท่านั้น ขอบเขตของการวิจัยจำกัดอยู่เฉพาะ

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลที่สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยสุ่มมา 50 % ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมดในเขตศึกษา 6
- ✓ 2. ประชากรที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครู-อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2520

นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลซึ่งจัดสอนตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ตั้งอยู่ในเขตศึกษา 6

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา พละนามัย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ศิลปศึกษา ศิลปปฏิบัติของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

ครู-อาจารย์ผู้สอน หมายถึง ครู-อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา พละนามัย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ศิลปศึกษา และศิลปปฏิบัติหรือวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้บริหารโรงเรียนในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น ทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ และก่อให้เกิดผลในขั้นสุดท้าย คือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงกระบวนการในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ทำให้ทราบถึงโครงการและกิจกรรมที่ปฏิบัติจริงในโรงเรียน
- ✓ 3. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
- ✓ 4. ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดและการดำเนินการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากรประกอบด้วย ครู-อาจารย์ผู้สอน ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยครูใหญ่ หรือ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสาย

วิชาต่าง ๆ ได้แก่ วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา พละนาฏย
ภาษาต่างประเทศ ศิลปศึกษา และศิลปปฏิบัติ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตศึกษา 6
ซึ่งสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ปฏิบัติงานอยู่จริงในปีการ
ศึกษา 2520 ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มครู-อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน
รวมประชากรทั้งสิ้น 968 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วย แบบตรวจสอบ แบบมาตรา
ส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่
เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ชุดคือ

1. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน
2. แบบสอบถามสำหรับครู-อาจารย์ผู้สอน

แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ
ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการ
ศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการ
จัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับบุคลากร
คณาจารย์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบางปะอิน "ราชานุเคราะห์"
โรงเรียนนวมราชประชานิมิตร และ โรงเรียนบางปะหัน พร้อมกันนั้นก็ได้นำแบบสอบถามไปให้
ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาหาข้อบกพร่องและเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อที่จะให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์
และมีประสิทธิภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถาม
ด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเสนอข้อมูลตามลำดับดังนี้

- บทที่ 1 ภูมิหลังของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย
นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย
 - บทที่ 2 รายงานหรือเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล
 - บทที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 - บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ
- ส่วนรายละเอียดของแบบสอบถามและอื่น ๆ จะเสนอไว้ในภาคผนวก